

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spro-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Vabilo na naročbo.

Ob bližajočem se konci leta uljudno vabimo vse dosedanje naročnike „Slov. Gospodarja“, da se zopet naročijo za leto 1881 ter nam še skušajo novih naročnikov pridobiti. Kdor ima s čim in hoče naše podvzetje podpirati z majhnim darom, naj pristopi med deležnike tiskovnega društva, da se nadomestijo tisti udje, ktere nam je smrt pobrala; dosedanje deležnike pa prosimo, da nam še naprej zvesti ostanejo in tako mogoče storijo nadalješnje prilaganje „Cerkvene priloge“. „Gospodarstvena priloga“ bode se tudi l. 1881 prilagala od kmetijske družbe štajerske. List bo torej donášal zopet dve prilogi — gotovo je „Slov. Gospodar“ uže radi tega najcenejši list, zelo primeren slovenskim kmetiskim ljudem.

Deležnina znaša za celo leto **3 fl.**

Naročnina za celo leto **3 fl.**

„ pol leta **1 fl. 60 kr.**

„ četrt leta — **80 kr.**

Naročnina se nam naj blagovoljno po poštnih nakaznicah še ta mesec pošlje, da vemo, koliko naj prve številke tiskati damo.

Napisi se naj napišejo razločno in kdor je nov naročnik, naj to pristavi, dosedanji pa naj na nakaznico prilepijo tiskani napis.

Opravništvo „Slov. Gospodarja“.

Drugi natis.

Številko 51. „Slov. Gospodarja“ je c. k. okrajni glavar g. Jul. Seeder snoči konfisciral radi vvodnega članka. V njem je mej drugim govor, zakaj Štajerske 434.000 fl. gruntne davka več nalagajo. Podatki so od besede do besede vzeti iz nekonfisciranega dopisa „z Dunaja 3. dec. t. l.“ v „Slov. Narodu“ šte. 281.

Zemljiški davek v deželah avstrijskih kakor je dozda bil in kakor utegne vprihodnje biti.

Koliko zemljiškega davka naj vprihodnje po novi razmeri vsaka dežela plačuje, je gotovo eno najvažnejših dandanašnjih vprašanj.

Vprašanje to ni še popolno rešeno v centralni komisiji, vendar utegne to kmalu biti, vsaj upati smemo, da pravica bode nadvladala vse druge obzire in da bodo zastopniki vseh posameznih dežel, ki so v centralni komisiji, po razjasnilih naših in vseh drugih državnih poslancev se zedinili v razmeri zemljiškega davka pod geslom pravice. Dohodki, ki jih zemljišča donašajo, so različni v posameznih deželah, zato ukazuje tudi pravica, da so zemljiški davki različni.

Državni poslanec in ud centralne davkarske komisije gosp. Dobelhammer se je potrudil razgled, koliko so posamezne dežele našega cesarstva po starem katastru dosihmal zemljiškega (gruntne) davka plačevale, in koliko ga bodo — če obvelja predlog kompromisa ali porazuma z vlado, vprihodnje plačevale:

Nadejamo se, da vstrežemo svojim bralcem, ako jim ta razgled podamo tako-le:

Dežela	Davek dosedanji	Davek vprihodnji po kompromisu v golinarjih	Več manj *)	Namesiti 100 gld. dosedanjega davka vprihodnje
Dolnje Avstrijska	3.830.000	4.612.000	+	782.000
Gornje Avstrijska	2.204.000	2.812.000	+	608.000
Salcburška	377.000	337.000	—	40.000
Severna Tirolska	708.000	862.000	+	145.000
Južna Tirolska	262.000	367.000	+	105.000
Predarelska	122.000	138.000	+	16.000
Štajerska	2.041.000	2.475.000	+	434.000
Koroška	703.000	675.000	—	28.000
Kranjska	943.000	600.000	—	343.000
Tržaška	18.000	22.000	+	4.000
Istrija	342.000	300.000	—	42.000
Goriška in Gradiška	354.000	375.000	+	21.000
Dalmacija	362.000	318.000	—	44.000
Česka	13.979.000	11.250.000	—	2.729.000
Moravska	5.356.000	5.532.000	+	176.000
Slezka	975.000	787.000	—	188.000
Galicija	4.618.000	5.550.000	+	932.000
Bukovina	359.000	487.000	+	128.000

*) Znamenje + pomeni več, znamenje — pomeni manj.

„Novice.“

Kako moramo Slovenci obnašati se, kedar bodo ljudi šтели.

„Saperlot, bir bolmer teutsch sein!“
Nemškutar.

Letos dne 31. decembra bodo ljudi šтели. Tega ne smemo pozabiti. Velikoveč po zgledu slovanskih Čehov dobro paziti, da se našej slovenske narodnosti ne bodo krivice godile, kar je zelo mogoče, zlasti tam, kder živijo nemškutarji. Ti se sramujejo svoje slovenske matere, in silijo se kakor da bi res Nemci bili. Zato je lahko mogoče, da se marsikteri nemškutar te prilike posluži ter Nemcem pripisati da sebe, svojo rodbino in še druge, če jih je kos vžugati. To bi pa bilo na veliko škodo slovenske narodnosti. Zato naj domoljubi povesod pazijo.

Gre zato, da se bode vedelo, koliko ljudij živi v katerem kraju, v celej deželi, v celej državi. V nekaterih krajih bode dobil hišni lastnik polo, da bo popisoval ljudi, drugod pa bodo posebni komisarji popisovali. Tak popis je imeniten, ker po njem se bode tudi vedelo, koliko je tukaj Nemcev in koliko Slovencev, Lahov, itd. Vendar v tem pride le prava resnica na dan, če se bomo Slovenci brigali za to. Naravnost nas bodo vprašali, koliko smo stari, katere vere smo, kakega roko-delstva ali poklica itd. Ali ne bodo nas vprašali: ali si Slovenec, ali si Nemec? Ne tako, ampak vprašali bodo, kako ti navadno govoriš, slovenski ali nemški, kakova je tvoja navadna govorica ali „Umgangssprache?“ Na takšno vprašanje bode vsak Nemec odgovoril, da navadno nemški govori ali da je njegov navadni govor ali: „Umgangssprache“ nemški jezik, če prav tudi italijanski ali francoski ume. Vsak Lah poreče, da laški govori, če prav tudi par nemških besed zna. Vsak Hrvat poreče, da je hrvatski jezik njegov navadni jezik. In vsak pameten in pošten Slovenec, tedaj vsak spodnji Štajerec, vsak spodnji Korošec, vsak Kranjec, vsak Primorec poreče, da je njegov navadni govor, njegova „Umgangssprache“ slovenski jezik, če prav tudi več ali menje nemščine ume. Po številu ljudij, ki porekó, da ta in isti jezik govoré, štelo se bode potlej, kako močan je kateri narod. Kjer smo prisiljeni govoriti še kateri drugi jezik, ne recimo, ne zapišimo, da je oni naš navadni jezik, drugače nas pripíšejo k Nemcem. Ne dajmo se od nikogar motiti ali zapeljati pa tudi ne trpimo, da bi kdo drugi naše rojake motil ali zapeljeval. Zlasti pazimo na naše bedaste nemškutarje, ki se po vsej sili med Nemce štelijo, in uže Nemcem prištevajo, če tudi k večjemu le nekaj malega nemški blebečejo pa tem bolj grdo kričijo: „saperlot, bir bolmer teutsch sein“. Pošten domačin ne zataji svojega rodu, priden Slovenec se ne sramuje slovenske svoje matere! Zato „svoji k svojim“. Mi vsi smo Slovenci in za to se moramo tudi priznati sami, pa moramo tudi druge podučiti, da ne bodo med tujce vpisavali se in število naših

nasprotnikov množili. Vsi recimo: moja in moje družine beseda ali „Umgangssprache“ je slovenska. Odpadnike, izdajice, narodne Judeže in nemškutarje bo pa slovenski narod prisiljen vpisati v „črne bukve“.

Gospodarske stvari.

Turšična slama prav dobro netivo.

M. Turšična slama o pravem času požeta, pametno posušena in dobro hranjevana, je v prvi vrsti posebno v letih, v katerih gre za živinsko klajo slabo, prav dobra živinska klaja, zlasti če se drobno zreže in z senom vred popari in tako živini položi. Pa ne samo kot klaja, tudi kot netivo se turšična slama da dobro rabiti. V to svrhu se mora steblovje dobro posušeno v trde snope zvezati in tako v peč polagati. Posamezno steblovje na ogenj pokladati ne kaže, ker tako turšična slama pre-naglo pogori.

Zoper mrzlico mladih telet.

Zoper mrzlico pri mladih teletih so v novejšem času začeli vodo rabiti. V ta namen teletu bolnemu glavo z mrzlo vodo polivajo iz škropivnice. Posebno se mora voda tje polivati, kjer možgani ležé. Kot znotrajno zdravilo se daje gomilčni čaj s solno kislino in pa žlezaste klistire s soljo. Vrh tega se hrbet z jesihom tere!

Kuniči ali pitovni zajci.

M. II. Pravijo pri nas, da je kuniče meso neužitno. Seveda, če se kuniči kakor praseta pitajo in se poslednjič namesto okusnega mesa le kepa maščobe na mizo postavi. Kaj takega res ni vžitno. Kjer se pa kuniči na meso pa ne na maščobo pitajo, tam si izredijo pečenko, ki sicer ni okusa telečje pečenke, pa vendar boljša od konjskega mesa in gotovo boljša, kakor prazna skleda. Kjer znajo kuniče prav pametno rediti, dobi njihovo meso okus in duh prave pristne divjačine.

Dozdaj se je le bolj govorilo o koristi in dobičku, ki ga si kmet in tudi manjši posestniki od kuniče reje lahko naklonijo. Pa ne sme se pozabiti, da tudi kožice in dlaka sama za se toliko dobička vržejo, zlasti pri nekterih večjih in lepših plemenih, da se iz tega vsi stroški, ki jih kuničja reja stane, lahko poravnajo. Telesni izločki dajejo izvrsten gnoj na vrt. Vsi ti razlogi in koristi ne naklanjajo, da celo kuničjo rejo, kakor jo izkušeni Francozi opravljajo, bolj na tanko opišem in svojim častitim bralcem razložim.

Najimenitnejša kuničja plemena so: 1. Prosti navadni domači kunič. Ta je sive barve, včasih tudi črne, bele in marogaste. Je jako plodovit, vrže poprek vsako leto 10 mladičev, meso pa ni ravno posebno okusno. 2. Orjaški kunič. To plemo je iz domačega kuničjega plemena po vzrejevalni

volitvi nastalo, je prav dolgo in močno, doseže lahko težo od 6 kilogramov in vrže le po 6 mladičev. 3. Ovnovi kunič (belier). To plemo je zelo veliko, ima močne kosti z dolgimi visečimi ušesi in močno banderasto kožno gubo pod brado. Barve so ali sive ali osivele, bele in črne. Vržejo po 4 mladiče. 4. Srebrni ali kožuhasti kunič. Živali tega plemena imajo srebrno sivo dlako, so zelo plodoviti, vržejo poprek po 10 mladičev. Ta kunič je iz početka črn in še le po 3 mesecih dobi svojo srebrno barvo. Redijo ga zaradi kožuhovine in njegova reja je lahka in mnogo dobička vrže. 5. Ruski kunič tudi kineški kunič imenovan. To plemo je belo s črnimi kakor žamet mehkiimi tačicami, ravno takimi ušesi in nosi. Očesa so rdeča. Plemo je majheno pa pogostoma v letu vrže vsakokrat najmanj po 10 mladičev. Meso je izvrstno. Črne pege pridejo še le v tretjem mesecu na dan. 6. Angorski kunič. To plemo ima dolgo, tanko, kakor svila mehko dlako. To plemo se le zaradi dlake redi, ki se živalim dvakrat na leto popuka, da se iz nje prav lahka pa topla oblačila štekejo. Vrže najmanj po 8 mladičev in so sive, bele in kostanjevčaste barve. 7. Leporida ali zajčji kunič. To plemo je zaradi iz divjega in pa domačega zajca, zaploja se samorad in meso njegovo ima okus po divjačini.

Kdor pa hoče kuniče vzrejevati, mora pred vsem drugim si napraviti kuničje hišice. Narejajo jih iz portlandskega cementa in so v predelke razdeljene, ki so v dveh nastropjih druga na drugi postavljene. Prvo nadstropje je 20 centimetrov, drugo 18 nad podom visoko. Vsak predelek je 1.25 metra širok, 80 metrov globok in 80 metrov visok. Streha mora spredaj najmanj 50 centimetrov črez moleti, da so tako živalice dežja, solnea in mraza obvarovane. Tudi postanejo posamezne celice na tak način nekoliko bolj temne, kar kuničem dobro de. Dverice v posamezne predelke so iz mreže iz železne svile in pod visi od spredaj na zad, da se sčavnicca tim lože v zadaj potegnjjen žleb odtekati more. Ta žleb teče ob celem nadstropji in konča v kad, v katero se vsa tekočina steka. Na podu leži ravnovažno prevrtana deska. Odprtina dveri je 65 centimetrov visoka in 45 centimetrov široka, da nekoliko temnega prostora ostane, kamor se živalice poskriti morejo, da si tam gnjezdo znašajo.

M. Pomoček zoper žitnega žizka. Proti črnemu ali rujavemu žizku (Calandra granaria), ki se s svojo ličinko vred o zrnji raznih naših žitnih plemen po kaštah in žitnicah živi, se priporoča sledeči pomoček. Vzame se ovčja koža s kožuhovino vred in ta se blizo žitnega kupa tako razprostre, da je volna spodaj. Žizki se v volni kupoma zbirajo in če se koža rahlo vzdigne in v vrelo vodo iztrese ali pa tudi pred kokoši iztepe, da žizke pozobljejo, se na tak način mnogo teh škodljivcev vniči. Naj ugodnejši čas, da se ta

pomoček proti žizkom rabi, je spomlad, ko žizki iz svojih zimskih skrivališč prilezejo, da se oplemenijo. Potem pa tudi jeseni meseca septembra, predno se v zimske luknjice poskrijejo. Tudi v začetku meseca julija, ko prvi zarod izleze, jih je dobro na povedani način loviti. Drugo prav uspešno sredstvo zoper žizka je tako imenovana zračna drenaža žitnih kupov. Po 3—3.5 metre vsak-sebi se porinejo drenažne cevke skozi žitni kup, katerih se vsaka za se ali pa tudi vse vkup v jedno skupno cevko končujejo. Tako se temperatura žitnega kupa s temperaturo obdajajočega zraka zjednači in izdatno zniža. Drenaža ima vrh tega še to dobro stran, da se žitni kupi tudi v tesnem prostoru visoko nasuti morejo in da jih vendar ni treba večkrat premetati.

M. Kako razsušene škafe napraviti, da zopet vodo drže. Škafi in druga lesena posoda, ko se posuši, potrebuje precej časa, da se z nalivanjem vode zopet popravi, da drži. Včasih se mora po tri in še večkrat naliti vode. To se pa prej zgodi, če se v razsušeno posodo nekoliko sena ali slame napeha, to s kamnom obteži in zdaj še le vode nalije. Dasi tudi voda odteče, vendar še namočena mrva v posodi ostane in napravi, da se posoda navleče in zopet drži.

Dopisi.

Iz Maribora. (Poziv.) Vže v začetku preteklega desetletja je nastalo vprašanje o ustanovitvi okrožne sodnije v Mariboru zmiraj bolj nujno. Želje občinstva so bile vedno glasneje, tako, da je visokej vladi prilika dana, reč preiskavati, kar je dokazalo, da so bile proglašene želje popolnem opravičene. Visoka vlada je tudi pripoznala, da je ustanovitev tega sodišča za spodnje Štajersko ne samo potrebna, ampak tudi koristna. Razprave so tudi tako napredovale, da so se uže začeli dogovori o nakupu pripravnega poslopja. Ti dogovori so se razbili in celo vprašanje se ni moglo za občinstvo ugodno rešiti zavoljo zadržkov, ki so se nesproti stavili pridobitvi pripravnega poslopja za sodišče. Ni treba opozoriti na važnost, katero bi imela ustanovitev tega sodišča v Mariboru ne samo za mesto, ampak tudi za vse sosedne okraje, zadostuje tu le povdarjati, koliko cenejše in koliko olajšano bi bilo za občinstvo, svojo pravico dognati, in koliko zdaj občutljivih bremen bi bilo odvzetih. Ti uzroki so gotovo tudi vodili visoko vlado pri obravnavah. Razun tega se pa mora preudariti, da je Maribor po velikosti drugo mesto kronovine, da se pri Mariboru snide dvoje za promet najbolj važnih cest celega cesarstva, da se Maribor zmiraj bolj povzdiguje in da je to mesto vže za tega del poklicano biti sedež okrožnej sodnji in sicer tem bolje, ker je važni kupčijski trg in silno potrebuje kupčijske in menjične sodnije. Ko so se razbile razprave z visoko vlado,

se je snovalo društvo, katero si je postavilo nalogo olajšati visokej vladi pridobitev poslopja za sodišče. To društvo se je zdaj ustanovilo. Ustanovitev je ravno zdaj času primerna, ker je mariborski okrajni zastop delež pri dohodkih in skupilu tako zvanega kresijskega poslopja vže namenil zalogi za pridobitev poslopja, katero bi bilo pripravno za novo sodnijo, in je tudi upati, da bodo drugi okraji, kateri so posestniki kresijskega poslopja, ta zgled posnemali, in ker se je tudi bati, da ne bi bilo kresijsko poslopje, ako se reč zdaj ne dožene, zgubljeno za ta namen. Podpisani odbor daje si toraj čast prositi, da naj se udje za društvo nabirajo, da naj se opozori občinstvo na važnost tega vprašanja, tako, da bode obilna vdeležba dokazala, da okrožna sodnija ni samo potrebna, ampak da jo prebivalstvo tudi želi — in tako izraženi želji se merodajni krogi ne bodo protivili in je tudi ne bodo mogli ovirati.

Od odbora društva za vstanovljenje sodiščnega poslopja v Mariboru. Dr. Matevž Reiser, župan mariborskega mesta in c. k. notar, načelnik; dr. Adalbert Gertscher, c. k. okrajni sodnik, načelnikov namestnik; dr. Josip Schmidere, državni poslanec; Julij Pfrimer, c. k. dvorni vinokupec, denarničar; Ludovik vitez Bitterl, c. k. notar; dr. France Radač, c. k. notar in deželni poslanec; dr. Janko Sernek, advokat, tajnik.

Iz Ptujca. (C. k. davkarija zoper ministersko naredbo.) „Mir hočem imeti mej svojimi narodi“ rekli so svitli cesar. Je li kak narod, kateri bi se moral za svoje pravice tako boriti kakor naš slovenski? Težko. Koliko let se že borujemo in terjamo, da bi naš jezik zadobil tisto veljavo v uradih, katera mu pristojna po naravi ter mu je dana po zakonu? Vse naše prošnje in terjatve so le bob v steno. S kakim veseljem pozdravili smo tudi mi Slovenci grof Taaffe jevo vlado, nadjaje se, da sedaj prisveti tudi za nas zarja pravične boljše bodočnosti. Nič. Naše upanje ostalo je šp vedno le upanje. Uradniki protivijo se slovenskemu uradovanju, ne brigajoč se za zakon! Da, tako je. Od našega slovenskega kmeta iztrjuje se strogo dača. Njegov jezik pa se ne trpi v uradu. To naj svedoči sledeči dogodjaj: naroden učitelj pride v c. kr. davkarijo ter predloži slovenski pisano pobotnico, da se mu izplača mesečna plača. Mesto peněz pa mu da c. k. davkarija sledeči odgovor: „die Gestattung, sich der slovenischen Sprache zu bedienen, kann sich auf Cassa-Dokumente nicht erstrecken. Fin. Min. Erlass vom 11. Oktober 1868, Nr. 31.607.“ Po naše bi se reklo: slovenske pobotnice niso veljavne, kedar se mora izplačati. Če je navedena naredba izdana bila, mi ni znano, a znano mi je, da je bila pozneje sledeča ministerijalna naredba izdana, katero je sl. fin. deželno ravnateljstvo v Gradci leta 1871 razglasilo. Glasi se mej drugimi sledeče: „Zufolge hohem Fin. Min. Erlass vom 5. April 1871 Z. 7434 sind in Durchführung des Art. 19. des

Staatsgrundgesetzes vom 21. Dez. 1867 R.-G.-Bl. N. 142 und der im Just. Min. Erlass vom 12. März 1862 Z. 12.854 R. G. Bl. Nr. 15. bekannt gegebenen Grundsätze die Perceptions-Kassen verpflichtet, die in slovenischer Sprache abgefassten Quittungen der vorgeschriebenen Liquidirung zu unterziehen“ itd. Po naše bi se reklo, da so tudi c. k. blagajnice (in te so v davkariji), primorane, slovenske pobotnice sprejemati in se mora izplačevati na nje. Iz te naredbe je razvidno, da je navedeno ravnanje proti zakonito. Zatorej Slovenci terjajmo v vsakem uradu, da se nam piše v našem, nam razumljivem jeziku. Vedno moramo terjati, in sicer odločno, ako hočemo, da kaj dosežemo, vsaj slednjič mora vendar pravica nad krivico zmagati.

Iz Celja. (Lepe slike iz slavjanske zgodovine.) Dostikrat prihajajo raznovrstni barantači v naše kraje, ter nam poberejo lepe novce za svoje, navadno malopridno blago. Koliko denarja so že skupili na primer za ponujane nam slike ali podobe! Ne bi li bilo boljše, da s svojimi groši podpiramo domače ljudi, ter njim pomagamo poravnati obilne stroške, ktere si pri svojih blagih podvzetjih nakopljejo?! Tako je dal dr. Ruprt Přecechtěl na Dunaji napraviti jako lepe slike, ki so prav zanimive tudi za nas Slovence. Prva 3½ šolna visoka, 2 šolna široka, ima česki staroslovenski in slovenski podpis: „Prihod ss. Cirila in Metoda v Velehrad na Moravskem za Rastislava, kralja Velike Moravije leta 863.“ Druga, 21 palcev visoka, 26 palcev široka ima tudi podpis v teh 3 jezikih; slovenski se glasi: „Svatopluk, kralj Velike Moravije, premaga Franke leta 871.“ Tretji, enake velikosti, kakor druga, je slovenski podpis: „Svatopluk se posvetuje s Bořivojem in drugimi slovanskimi knezi leta 874.“ Četrta, 14 palcev visoka, 20 palcev široka, ima le česki podpis (slovenski bi se napravil, ako se oglasi mnogo naročnikov) ter nam predstavlja „Vladislava, mejnega grofa moravskega in Otokarja, I. kralja českega“ v sredi med njima pa veliko cerkev in samostan v Velehradu na Moravskem; Vladislav in Otokar sta ovo baziliko in samostan ustanovila. Slike so zares prav čedne; to so zam zale čvrste postave: sv. Ciril in Metod, Rastislav, Svatopluk itd. Prva izmed navedenih slik stane 1 fl. 50 kr., druga in tretja po 1 fl. 30 kr., četrta 50 kr. Z okvirom vred pa lakirana — toda brez šipe — prva: fl. 3-20, druga in tretja lakirana: po fl. 2-70 četrta pa: fl. 1-20. Z okvirom in šipo stane prva fl. 3-80, druga in tretja; fl. 3-20, četrta: fl. 1-50. Slike se dobivajo pri g. Franji Krašovic, zlatarji v Celji, gosposke ulice, štev. 119. Tukaj se dobi tudi po katoliški bukvarni v Ljubljani izdana slika, ki sodi prav dobro za šolske, pa tudi druge sobane: „Oče naš“ v podobah. Posamezne prošnje „Oče naša“ so v primernih ličnih slikah predstavljene. — „Oče naš“ stane 80 kr., z okvirom in šipo vred pa 1 fl. 95 kr. Imenovani gosp. dr.

Ruprt Přecechtěl, kterému sem slovensko prestavo za imenovane slike oskrbel, mi piše med drugim: „Upam, da bodo gospodje s temi moravsko-slovenskimi slikami iz dobe naše slave (Glanzperiode), iz dobe, ko so se prebivalci Velike Moravije pokristijanili, zadovoljni. Zelo verjetno je, da je bil na dveru Svatopluka leta 874 med drugimi slovanskimi knezi, kateri so se z Bořivojem vred pri Svatopluku posvetovali, tudi knez Kocel, kateri je nad Slovenci vladal od l. 861 do 882. Kocel je prevzel vladarstvo za Privino, svojim očetom, kateri je obležal v vojski zoper Rastislava l. 861. Pri Kocelu, slovenskem knezi sta se sv. Ciril in Metod mudila ob svojem rimskem potovanji in sicer v njegovem gradu z imenom Mozburg (Blatni grad (?) nad Celovcem.)“ Na dalje pravi g. dr. Ruprt Přecechtěl, ki je objavil tudi zgodovino vseh cesarjev iz habsburg-lorenske rodovine in bil za to delo odlikovan z redom zlate krone: „Mnogo mi je mar za to, da si blagovoljnost in prijateljstvo p. n. slovenskih rodoljubov ne le samo ohranim, temveč vedno bolj in bolj vtrdim. Naj me oni izvolijo podpirati s tem, da si moja zgodovinsko-slovenska dela omislijo, potem bodem v stanu, še dalje delovati, ter izdati zgodovino Velike Moravije. Z zgodovino te države je pa v ozki zvezi zgodovina Slovenskega naroda v 7., 8. in 9. stoletji. Slovenski rodoljubi! naročite si toraj zgoraj imenovane slovansko slike ter pomagajte možu, da poravna svoje tiskarske stroške. Slovenski časniki naj pa blagovolijo navedene vrstice ponatisniti in svojim čč. bralcem priporočiti v podporo toliko vnega pisatelja!

Ž.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesarjevič Rudolf se ženi in delajo priprav za gostovanje in kupujejo pohištva; akoravno je voditeljstvo njegovega dvora naročilo mnogo in dragih reči pri nekem Dunajčanji, ki ima po 300 delavcev, vendar judovsko-freimavrske listi z dunajskim županom vred niso bili zadovoljni s tem ter so hoteli preiskovati, ali se ne naročuje kaj od inod; to je vendar uže čudovita predrznost dunajskih liberalcev in Judov — cesarjev sin bi naj pri njih povpraševal, kde ima kaj kupiti za se in svojo nevesto! — Slovenci na Kranjskem so se znebili Kalteneggerja uradnika in glavača vsem tamošnjim nemčurjem; predstavljen je na Dunaj; če še Vesteneka dalje odpravijo, so Slovenci za vselej rešeni najhujših zatirovalcev na Kranjskem; kajti odpadnik Dežman je osamljen. Prav hvale vredno pripravljajo se tamošnji Slovenci, da zmagajo pri volitvah v kupčijsko in obrtnijsko zbornico; od te zmage zavisna je zmaga Slovencev pri volitvi v deželni zbor kranjski. — V državnem zboru so nemški liberalci napravili hud boj zoper ministerstvo pa niso nič opravili. Njih je samo 146, naših 183. Zato se je dovolilo finančnemu ministru rente izdati, če bo

treba. Načrt nove postave zoper oderuhe prepo-veduje oderušstvo ter preti vsakemu, ki tirja več nego 10 %, z zaporom 1—6 mesecev ali s pla- težem 100—1000 fl. Minister za deželno bram- bovstvo je predložil več prememb vojaške postave na korist bogoslovcev, učiteljskim pripravnikom. Poslanec in prusak Schönerer svetuje število po- slancev pomnožiti do 400 ter prenameriti volilni red tako, da bo vsak sam svoj človek, ako je 24 let star, imel pravico voliti. Kronawetter pa želi volilno pravico samo razširiti do 5 fl. direktne dače. Zoper ministra Konrada so posebno sloven- ski in češki poslanci, ker nič ne stori za izpeljavo tega, kar je državni zbor mu naročil gledé na slo- venščino in češčino v uradih in šolah. Obljubil je baje poboljšati se. Bodemo videli. Državni zbor snide se zopet po praznikih dne 17. januarja. — Avstrijski škofje so imeli shod na Dunaji zlasti zavoljo šolskih razmer. — Ogerski državni zbor tirja civilni zakon. Minister Pauler mu je obljubil dotični postavni črtež narediti. — Od Zagreba do Banjeluke čutili so zopet več potresov. Krajina bo kmalu spojena s Hrvaško. V Trebinji v Her- cegovini stavijo katoličani novo cerkvo.

Vnanje države. Železni Bismark zahteva 40 milijonov za vojaštvo več kakor letos, Bavarci mu morajo 21.000 mož več dati; nove regimente pošilja na rusko mejo. Bismark je velika nesreča za Evropo; zavoljo njega delajo povsod večjih stroškov in večjih davkov. Zoper Jude vzdiguje se hud vihar na Nemškem; najbogatejši Jud, po imenu Bleichröder, je uže pete odnesel iz Berlina v Stuttgart. Od protestantovskega ministra Put- kamerja tirjal je katoliški poslanec Windhorst, naj preneha s kaznovanjem, če je katoliški mešnik zakramente delil ali sv. mešo služil. Minister je odgovoril, da v to ne privoli, t. j. lutrovcu in frei- maurerji v pruskej Nemčiji hočejo pravo katoliško- krščansko vero zatreči. — Francoski poslanci so sklenoli sv. vero iz vseh državnih šol odpraviti; ministri pa uže usmisljene sestre izganjajo, to pa iz bolnišnic, kder so bolenikom stregle 200 let. Žalostno. — V Irlandijo pošilja angleško minister- stvo vedno več vojakov. — Turki in Grki se uže prav pisano gledajo in pripravljajo na boj. — Rumunski minister Bratiano bil je v Bukareštu napaden; nek capin ga je hotel z nožem zabosti pa mu jo bilo še zabranjeno; minister je ranjen. — Stari Garibaldi hoče Grkom zoper Turka iti v pomoč s 7000 rudečasrajčarjev.

Za poduk in kratek čas.

Anton Magdič

doktor vsega zdravilstva, bivši zdravnik v Ormoži.

X. Dunaja vkrotiti Jelačič sam ni bil v stanu. Celo velikansko mesto bilo je v močno trdnjavo spremenjeno. Ko so vstajniki zmagali

cesarsko orožnico, je bilo na stotine jezér Bečanov dobro oborožanih; še le ko je prišel maršal Windiſgrätz iz Českega, se je v strašni 4dnevni vojski (od 28. oktob. do 1. nov.) glavno mesto moralo vdati; in potem so prišli magjarski puntarji na vrsto. Ker so cesarski vojaki od vseh strani — od severja so celo junaški Rusi prišli na pomoč, — proti sredini (Buda-Pešti) Magjarske zemlje tiščali, bila so puntarska kardela tudi od slovensko-hrvaške meje nazaj potisnena in naši kraji bili so za naprej teh divjih sosedov rešeni.

Dr. Magdič, ko je nastopilo leto 1849, zbral si je tovaršico za svoje življenje, in našel je svojega blagega srca vredno družico. Koliko sreče ali bēde je odvisno od srečnega ali nesrečnega zakona, vidimo v stoterih izglelih. Izvolil je Jožefo Zajnkovičovo, rojeno v Ormoži 13. marca 1828 in je bil 4. febr. ž njo poročen. Oče Mat. Zajnkovič, rojen Središčanec, kder še sorodniki živijo, sami vrli narodnjaki, imel je usnjarno in lepo meščansko posestvo s prostornim ličnim hramom na trgu. Bil je značajan mož, pravi poštenjak, tudi več let mestni župan. Mati bila je Ana plem. Rosenfels. V Zajnkovičevem hramu vladal je lep red po stari krščanski navadi, kakor je sedaj po mestih le redko najti. Kratko rečeno: Dr. Magdičeva izvolitev bila je taka, da si boljše noben zakonski ne more želeti, ker prestala je izvrstno 30letno skušnjo. Oba zakonska vajena od mladostnih let izglednega krščanskega življenja, ustanovila sta družino, nad katero tudi angeli božji imajo veselje. Od 10 otrok še živi 6 in ti so sedaj radost in tolažba ljubi materi. 1) Alojzija roj. 1850 v Ljutomeru — vsi drugi v Ormoži — omožena z g. J. Šnaubelt, okraj. finančnim voditeljem v Muravi; 2) Janez roj. 1851, doktor zdravilstva, sedaj okrajni zdravnik v Ludbregu, 3. Sofija roj. 1853, sedaj materna desna roka, 4) Jovana roj. 1856 omožena z g. dr. Ant. Žižek v Ormoži 5) Anton, roj. 1865 gimnazijalec in Trezika roj. 1867. še domača šolarica. Rado se zgodi, po mestih bolj pogosto, kakor na kmetih, da oča vso odgojo otrok materi naloži, ali celo tujim rokam izroči. Vendar že naturna postava vleva, da oba, oča in mati, morata vestno sodelovati. Le tako je mogoče srečen uspeh pri odgojitvi dosegni. Dr. Magdič, kateri je že kot dijak od 4. šole počenši kot učitelj mnogih otrok iz različnih rodovin imel obilno skušnjo, nadzoroval je vedno celo odgojo svojih otrok in sicer z največjo natančnostjo. Vse se je moralo ob uri in pravem redu zgoditi. Vsi morali so ob uri vstati, vsi in vselej glasno moliti; šolarji se potem učiti in oča sam je vse šolske predmete vsaki dan ž njimi ponavljal. Da je blaga mati v vseh rečeh tako delovanje podpirala, se samo ob sebi razume. Bila sta, kar je pri odgoji otrok glavna reč, oča in mati vedno ena misel in eno srce. Taka odgojitev roditeljem prizadeva obilno truda in dela, vendar staršem prirojena ljubezen, katero blaži krščansko prepričanje,

da so otroci največji jim zaupani zaklad, vse rada stori. Kako srčno je dr. Magdič ljubil svoje otroke, naj navedem, kar mi je pravil prijatelj. Srečal ga je nekega dne med vinogradi, ko je šel Magdič obiskovat svojih bolenikov. Po sepih zorijo navadno prve lepe rudeče jagode, gredé vtrga zdaj tu zdaj tam eno in skrbno devlje v posodico, ki jo skrito pod suknjo ima, da domov prišedši razveseli pridne otročiče in tako goji nasprotno ljubezen v nježnih sreih do ljubih roditeljev. Pa ne samo svojih, temoč vse otroke je dr. Magdič srčno ljubil in to je gotovo znamenje zlahtnega srca. Vsako leto bil je pričujoč pri šolski skušnji in tudi potem ko je nova postava stare navadne skušnje z darili odpravila, dr. Magdič nikdar ni zamudil priti, kedar je dekan imel izpraševanje in skušnjo iz krščanskega nauka. Bil sem pričujoč v Ormoži, ko so milostljivi knezoškof pred 2 letoma birmali in predvečer šolsko mladost iz krščanskega nauka izpraševali. Vsak, kateri je pri tej priliki videl dr. Magdiča, je moral soditi: ni osebe v celi fari, katero bi to izpraševanje bolj zanimalo, nego njega. Ves čas je bil zraven knezoškofa, zdaj pred Njimi, zdaj za Njimi, če kateri otrok ni znal hitro odgovoriti, mu je zašepetal na uho, in če ni zdalo, odgovoril je sam; — znal je namreč mali Slomšekov katekizem, se ve tudi velikega, do slednje pike, in kolika radost se je videla na njegovem obličji, ako je otrok vprašanje dobro zadel. Kot ud sv. Mohorjevega društva in Matice slovenske je imel za domače vedno zdravega berila, ko se nasproti v mnogih mestnih hišah mladini da berilo v roke, da se že mlada srca okužijo in premnogokrat celo ostrupijo. Tako je gojil pri svojih naroden duh in zavest. Vem iz gotovega vira, da je večkrat veleval svojemu sinu Janku, sedanjemu doktoru zdravilstva: žal bi mi bilo za vsak krajcar, kterege sem za teboj izdal, ako bi kedaj slišati moral, da si se svojemu slovenskemu narodu izneveril in postal nemškutar. Da se izogne tudi taki skušnjavi, ki močno vlada po nemškutarskih mestih in trgih na Slovenskem, nastanil se je menda za tega del pri naših zavednih bratih Hrvatih.

(Dalje prih.)

Smešničar 51. Zadnji „Brencelj“ kaže podobno, kder je sv. Janez krstitelj naslikan z glavo ministra grofa Taaffeja. Pred njim stojijo: Slovenci, Poljaci, Čehi, Rusinci, toraj sami avstrijski narodi slovanski ter ga vprašajo: zdaj bi pa uže radi vedeli, ali si Ti tisti, ki ima priti, ali nam je drugega čakati?

Razne stvari.

(Za nesrečne Zagrebčane) darovali so farani sv. Jurija v Slov. goricah 11 fl. Vitanjski farani 5 fl. 50 kr., farani sv. Andraša po č. g. župniku Šibalu 4 fl. 20 kr. Brašlovska fara 13 fl., farani Stoprčanje 2 fl., fara sv. Jurija na Tabru 5 fl. 50 kr.

Oglas.

(Urednik „Slov. Gospodarja“) in profesor bogoslovja ostane tudi zanaprej č. g. dr. Gregorčec.

(Grajščino Radvajnsko) nameravajo kupiti čč. sestre Magdalenarice iz Zagreba ter osnovati praktično odgojilnico za žensko mladež.

(Za mestno inženirsko službo v Celji) prosi 36 prosilcev, med njimi več znamenitih stavbarskih mojstrov. Ali je služba preizvrstna ali imamo tehnikarjev preveč.

(Deželne stroške štajerske) so liberalni poslanci tako napeli, da morajo sedaj krčmarji od hektolitra pive plačevati 50 kr. od hektolitra žganjice 2 fl. 50 kr. Kako ljubeznjivi so vendar poslanci liberalne stranke!

(Ženske ubijati) začele so se v Mariboru, dve ste se zastrupile ena pa z revolverjem ustrelila.

(Novo dekliško šolo) nameravajo staviti v Mariboru.

(V Ruških glažutah) delajo peč, kder bodo kurili s plinom iz lesa dobljenim.

(Potres je Zagreb) zopet iznemiril večkrat pa škode ni učinil znatne. Cerkev sv. Marka morajo vsakako podreti.

(„Peter Rokodelčič“) pončena povest odraslej slovenske mladini. Spisal Ivan Tomšič. Tako se veli nova knjižica, katero je vrli pisatelj dal natisniti v tiskarni Klein in Kovač v Ljubljani. Knjižica stoji trdno vezana s platnenim hrbtom in poštne prosta 45 kr. in se dobiva pri uredništvu „Verteca“ v Ljubljani. Bodi dobro pisana knjižica prijateljem mladine vrlo priporočena.

(Goriški nadškof) so dovolili slovensko uradovanje svoje čestitej duhovščini. Jednako tudi ljubljanski knezoškof.

(„Das Dekanat Frasslaw“), prvi zvezek 4. knjige „Das Bisthum und die Diözese Lavant“ je natisnil in založil g. Ivan Rakuš, tiskar v Celji. Zvezek, ki na 13 polah popisuje vse župnije brašlvske dekanije in nam v njih mnogo zanimivega donša iz starodavnih časov, velja 65 kr.

(Umrla) je šolska sestra, Marta Munda, rojena pri sv. Tomaži poleg Velike nedelje, stara 24 let.

(Milostljivi knez in škof) so darovali za božičnico ubogim šolskim dekličem v prid: gospejski družbi 40 fl. in šolskim sestram v isti namen 18 fl.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg. Kunej Bapt. 11 gl. (ustn. in letn. dopl.) Dr. Gregorčec 11 gl., Kramberger M., Črnko M., Irgl in Bezenšek po 1 gl. (letn.)

Loterijne številke:

V Trstu 30. oktobra 1880: 63, 26, 58, 84, 10.

V Linci „ „ 51, 63, 72, 24, 12.

Prihodnje srečkanje: 24. decembra 1880.

Pri tiskarji **Janez Leonu** v Mariboru se dobi
Slovenska poštavanka (Einmaleins) } na novo tiskana.
Angelska služba za mladenče }

Iz Fr. Urbanič-eve zapuščine v Mariboru, v Magdalenskem predmestju št. 27, **se proda** kakih 50 polovnjakov vina od leta 1876 do 1879 s posodo vred, 3 dobre molzne krave, 2 velika vola, izvrstne svinje za plemo, čez 100 vaganov različnega zrnja, krompir, seno, slama, drva, vozovi in drugo gospodarsko orodje.

Na dalje se da v **najem gostivnica** v Magdalenskem predmestju blizu koroškega kolodvora, z veliko kletjo, hlevi, vrtom in poljem vred, vse skup ali posebej. Travniki in njive v **Radvajni**, čez 22 oralov, in dober travnik v **Leitersbergu**, 2 orala, se dajo v najem. Slednja dvojna posestva se tudi v **celem ali po kosih prodajata**. Tudi prostori za zidanje hiš i. t. d. blizu koroškega kolodvora v Mariboru od 800 fl. počemši se prodajo.

Ponudbe se naj oddajo pri lastnici **Pavlini Lorber** v Mariboru v Magdalenskem predmestju št. 27, ali pri njej varhu **Fr. Rapoe-u**, c. kr. notarji v Šoštajnu, pismeno **do 18. decembra t. l.**

Ostalo pohoštvo in druge stvari iz zapuščine se bodo javno **prodavale v ponedeljek 20. decembra od 9. ure naprej** v Mariboru, v Magdalenskem predmestju št. 27. 2—2

Poduk viničarjem

se deli od 1. marca 1881 naprej 1/2 leta za 10 mladih ljudi, 18—25 let starih na sadje- in vinorejske šoli v Mariboru. Več pové oznanilo v 49. šte. „Slov. Gospodarja“ od 2. dec. 1880.

Ravnateljstvo sadje- in vinorejske šole pri Mariboru.

Na prodaj

je hiša šte. 19. v Pivoli, 5 minut od farne cerkve v Hočah pri Mariboru 5/4 ure od mesta. Hiša ima 3 sobe, kuhinjo, klet, kravji in svinjski hlev. Zraven je 300 □^o vrta in 1 1/2 orala njiv. Posestvo se proda iz proste roke s krčmarsko pravico vred. Več pové posestnik sam.

Vabilo na naročbo.

KRES.

Leposloven in znanstven list.

Sodelovanjem g. prof. dr. Greg. Kreka in g. župnika Dav. Trstenjaka, ureduje dr. Jakob Šket, c. kr. gimn. prof. v Celovei.

Tiska, izdaja in založuje tiskarna dr. sv. Mohorja. Velja na leto 4 fl., na pol leta 2 fl. in se tudi lahko po zvezkih à 40 kr. v knjigarnah kupuje.

Prva številka, ki v kratkem na svitlo pride, pri-
nese iz spretnih peres sledeče članke:

1. V dan 1. januarja 1881 [pesem]. — 2. Pomladanski vetrovi. [Povest iz časov francoskih vojsk.] — 3. Roka in sree. [Novela.]
4. Zdravniški poskus. [Humoreska.] — 5. Popotne opazke. — 6. Povstanek godbe in njeno delovanje na ljudi in živali. — 7. Narodno blago. — 8. Dr. Ljudevit Gaj in ilirska ideja. — 9. Doneski k filozofičnej terminologiji. — 10. Kres. — 11. Zgodovinske črtice o nekdanji provinci: Windischgratz. — 12. Drobnosti in dopisi.

Naročnina se naj pošilja na založništvo in opravišstvo Kresovo, to je tiskarnici družbe sv. Mohorja.

Uredništvo in založništvo.

Zgubila se je velika psica neufund-länderskega plemena, črne barve, na nogah belkasta, ravno tako na eni strani glave, sliši na ime „Sava“. Kdor vé za njo, naj proti darilu naznani pod šifro: J. K. poste rest. Mozirje (Prassberg).

3—3

Lepo posestvo

z mlinom in dvema žagama je prostovoljno na prodaj. Več pové g. Janez First na Kropi, pošta Gornjigrad (Oberburg).

1—3

Preselitev

špecerijske kupčije.

Slavnemu občinstvu naznanjam uljudno, da sem svojo špecerijsko kupčijo v nekdanj Wohlslagerjevej hiši, kder sem 8 let tržil, preselil v hišo števil. 23. v Tegethoffovej ulici (graškem predmestju) zraven gostilne „zur Stadt Wien“, kder sem uže leta dni tudi imel štacuno.

Zahvalivši se svojim prejemnikom za skazano mi blagovoljno zaupanje prosim ob enem, da me še zanaprej z obilnimi naročili počastijo. Vselej jim bodem si prizadeval točno in z dobrim blagom ustrežati.

V Mariboru meseca decembra 1880.

Z odličnim spoštovanjem

Silv. Fontana.

Ponudbica.

Mož, 26 let star, oženjen, ki je 6 let pri vojakihi služil, išče službe za mežnarja. Več pové urednik „Slov. Gosp.“

Ponudba.

L. 1881 potrebujejo deželne toplice Rogatec-Slatske več sort desek za izdelovanje zabojev. Ponudbene prošnje sprejema do 25. decembra 1880 ravnateljstvo omenjenih toplic. Več se izvé iz oznanila v 50. števil. „Slov. Gospodarja“ od dne 9. decembra 1880.

1—2

5—10

Kot izvrstne priznane, prave

voščene sveče

izdelane iz pravega bučelskega voska priporoča

P. & R. Seemann v Ljubljani.

3—3

Posestvo

z 20 orali gozda, 8 orali njiv in 6 orali travnikov in pašnikov s poslopjem vred je na prodaj.

Več se zve v farovžu v Stranica pošta Konjice (Gonobitz).

1—3

OZNANILO.

Ravnateljstvo vzajemne graške zavarovalnice proti ognju daje uljudno na znanje slavnemu občinstvu, da se zavarovanščina za leto 1881 pričenja vplačevati dne 1. januarja 1881, kar se vselej zgodi zamore ali pri ravnateljstvu v Gradci v lastnej hiši števil. 18/20 Sackstrasse, ali pri distriktnih komisarijih.

Bodi vendar opomnjeno vsem onim p. n. zavarovancem, ki so uže prvih 9 mesecev l. 1879 pri tej zavarovalnici s svojimi poslopi bili zavarovani, ter so od one dobe zmiraj nepretrgano pri njej zavarovani ostali, oziroma ki so tudi leta 1880 ondi bili zavarovani, da se jim bode vsled sklepa obnečnega zbora dne 24. maja t. l. iz dobička v upravnem letu 1879 nabranega 10 odstotkov ali procentov v zadnjem letu plačane zavarovanščine pripisalo, tako da bodo l. 1881 deset procentov manjšo zavarovanščino vplačati imeli nego l. 1880.

V Gradci meseca decembra 1880.

Ravnateljstvo vzajemne zavarovalnice proti ognju v GRADCI.